

Захарова Оксана Володимирівна
д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет,
oksana1976@list.ru

Хроль Юлія Олександрівна
магістрант 1-го курсу спеціальності «Менеджмент»,
Черкаський державний технологічний університет
hrol@list.ru

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ОСОБЕННОСТИ ПОСТРОЕНИЯ СИСТЕМЫ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

CONSTRUCTION FEATURES OF INTERNAL CONTROL UNDER INNOVATIVE ENTERPRISES

Анотація. У статті проаналізовано особливості формування та виконання внутрішнього контролю в умовах інноваційного підприємства. Обґрунтовано доцільність використання внутрішнього контролю у системі управління інноваційним підприємством. Розв'язано завдання щодо поглиблення теоретичного обґрунтування терміну «внутрішній контроль».

Аннотация. В статье проанализированы особенности формирования и осуществления внутреннего контроля в условиях инновационного предприятия. Обоснована целесообразность использования внутреннего контроля в системе управления инновационным предприятием. Решена задача по углублению теоретического обоснования термина «внутренний экономический контроль».

Annotation. In the article are analyzed the features of the formation and implementation of internal control in the company. The expediency of the internal control system management. Solved task to deepen the theoretical study of the term «domestic economic control».

Соціально-економічний розвиток та досягнення ефективності функціонування національної економічної системи країни в цілому та кожного учасника господарської діяльності зокрема, зумовлюють обов'язкову необхідність безперервного здійснення контрольних функцій менеджменту. При цьому на думку провідних фахівців найбільш важливим та результативним видом контролю є саме внутрішній контроль. Особливість процедури здійснення внутрішнього контролю полягає у можливості взаємопов'язування всіх без виключення видів і складових діяльності як на рівні окремого підрозділу, так і підприємства в цілому, аналізу доцільності, результативності й ефективності кожного з зв'язків та їх достатності. Позитивним моментом є також те, що за результатами проведення внутрішнього контролю можуть бути виявленими «вузькі місця» на виробничому та управлінському рівнях і, значить, будуть своєчасно розробленими дієві заходи щодо їх подолання. Така можливість є надзвичайно важливою для українських підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність, так як визначення наявних проблем до того моменту, як вони встигли заподіяти негативного впливу є вже успіхом та буде сприяти збільшенню очікуваних вигід від інвестованих у проект коштів.

Значний внесок у розвиток теорії внутрішнього контролю зробили такі автори, як В. Бурцев [4], Ф. Бутинець [5], А. Богомолов, С. Бардаш [2]. Вагомий внесок у дослідженні проблем особливостей, функцій і змісту внутрішнього контролю та його місця у системі наук зробили праці таких відомих зарубіжних вчених як Р. Адамса, Е. Аренса [1], Р. Монтомері, Дж. Робертсона, А. Роджера. У працях даних вчених піднімалося питання внутрішнього контролю, його особливостей та значення в загальній діяльності підприємства. Водночас все ще залишається необхідність більш детальнішого розгляду та обґрунтування терміну «внутрішній контроль» з практичної точки зору, у безпосередньої прив'язці до діяльності сучасних інноваційних підприємств.

Під внутрішнім контролем діяльності сучасного підприємства розуміється система спостереження і перевірки господарської діяльності, що необхідна для розв'язання поставлених перед системою управління господарюючим економічним суб'єктом завдань і усунення негативних умов, що перешкоджають досягненню цілей [3]. У результаті якісного проведення внутрішнього контролю підприємство може досягти синергетичного ефекту завдяки зростанню рівня інформованості керівництва про наявний стан справ, а через це вчасну ліквіда-

цію факторів негативного впливу й активізацію виявлених під час контрольних перевірок факторів посилення конкурентних позицій підприємства. Отже можна зробити висновок, відповідно до якого внутрішній контроль лежить в основі сталого розвитку підприємства.

Виходячи з того, що від результативності створеної на підприємстві системи внутрішнього контролю залежить не тільки фінансовий стан, а й на результати господарської діяльності, з метою підвищення якості управлінських рішень, які мають бути прийнятими за результатами контрольних заходів, доцільно упорядкувати саму процедуру внутрішнього контролю. Результативність внутрішнього контролю залежить від тих інструментів, які було закладено у процедуру його проведення. Дослідження передового досвіду діяльності інноваційних підприємств дозволило сформулювати такі вимоги до організації процедури проведення внутрішнього контролю на інноваційному підприємстві [1-6]:

- висока якість кадрового, ресурсного й методичного забезпечення процедур контролю;
- мінімізація витрат коштів і часу на проведення процедур контрольних перевірок;
- відповідність цілей, поставлених перед координаторами контролю цілям діяльності підприємства;
- сприяння всіх співробітників підприємства контрольним заходам з метою досягнення кінцевої мети.

Із метою забезпечення ефективності внутрішнього контролю доцільно також дотримуватись певних базових принципів. По-перше, ієрархічність організації контрольних заходів має відповідати загальній організаційній структурі управління підприємства. По-друге, забезпечення відсутності будь-якого тиску на учасників контрольних заходів. По-третє, неупередженість висновків, отриманих за результатами контрольних заходів. По-четверте, контрольні заходи мають носити постійний характер і здійснюватись з певною періодичністю. По-п'яте, покладання результатів перевірки у основу прийняття управлінських рішень. Чітке дотримання обґрунтованих вимог і принципів дозволить підняти на підприємстві внутрішній контроль на новий рівень, що буде запорукою результативної з економічної точки зору діяльності інноваційного підприємства.

Література

1. *Бардаш С.В.* Економічний контроль в Україні: системний підхід: моногр. // С.В. Бардаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 656 с.
2. *Белоусов М.О.* Внутрішній контроль статутного капіталу: організаційно-методичний підхід / М.О. Белоусов // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і ревізії: Міжн. збірн. наук. праць. – Вип. № 1(19). – 2011. – С. 32–42.
3. *Векерик В.І.* Інформаційні технології в економічному аналізі – досягнення та проблеми прозорості контролю / В.І. Векерик, В.Ю. Степаненко, К.Г. Левчук // Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ. – 2013. – № 1. – С. 298–301.
4. *Дікань Л.В.* Внутрішній контроль / Л.В. Дікань, Н.В. Шульга. – Х.: ХНЕУ, 2005. – 60 с.
5. *Кадемія М.Ю.* Використання внутрішнього контролю на підприємстві / М.Ю. Кадемія // Теорія і практика управління економічними системами. – 2013. – № 3. – С. 125–132.
6. *Особов І.П.* Сучасний етап організації внутрішнього контролю з урахуванням особливостей використання інформаційно-комунікаційних технологій / І.П. Особов // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – Т. 41. – Вип. 3. – С. 101–107.